

Utlåtande 2009:30 RVII (Dnr 325-1864/2008)

Alkoholfritt i Stockholms krogvärld mellan kl. 03.00 och 11.00

Motion av Stefan Nilsson (mp) (2008:57)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion (2008:57) av Stefan Nilsson (mp) om alkoholfritt i Stockholms
krogvärld mellan kl. 03.00 och 11.00 avslås.

Föredragande borgarrådet Ulf Kristersson anför följande.

Ärendet

Stefan Nilsson (mp) har den 16 juli 2008 inlämnat en motion (2008:57) om alkoholfritt i Stockholms krogvärld mellan kl. 03.00 och 11.00. Motionären framhåller i motionen att genom att ändra riktlinjerna för alkoholservering så att tillstånd att servera alkohol upphör senast kl. 03.00 skulle vi få en kraftig minskning av våldsbrottsligheten på helgerna. Mänskligt lidande skulle minska, trycket på akutsjukvården skulle bli lägre och polisen skulle få mer resurser till att arbeta brottsförebyggande.

Mot bakgrund av detta föreslår motionären kommunfullmäktige att besluta att det förs in i Stockholms stads riktlinjer för serveringstillstånd att inga tillstånd att servera alkohol mellan kl. 03.00 och 11.00 ska beviljas.

Beredning

Ärendet har remitterats till socialtjänstnämnden, stadsledningskontoret, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd och Norrmalms stadsdelsnämnd.

Socialtjänstnämnden anför att i en internationell storstad som Stockholm kommer det alltid att finnas en publik som vill roa sig sent på nätterna. En utveckling där alla dessa nöjeslystna personer skulle gå hem och sova efter klockan 03.00 förefaller osannolik. Det kan därför inte uteslutas att situationen med svartklubbarna skulle uppstå igen om de sena serveringstiderna togs bort.

Stadsledningskontoret anser att det stora utbudet av restauranger är en viktig del av nöjeslivet som bidrar till att göra Stockholm attraktivt för både invånare och företag. En levande stad behöver ställen utanför hemmet där man träffas och umgås.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd anser att ett varierat och rikt utbud av restauranger samt generösa öppettider är en tillgång för Stockholm stad och dess invånare.

Farsta stadsdelsnämnd anför att den nuvarande majoriteten har valt att reglera de sena tiderna genom villkor och utökad tillsyn, arbeta förebyggande med utbildning m.m. samt en fördjupad bransch- och myndighetssamverkan. Det är naivt att tro att nöjeslystna personer skulle gå hem och sova efter klockan 03.00. Nej, risken är stor att de s.k. svartklubbarna skulle uppstå igen med allt vad det kan innebära.

Norrmalms stadsdelsnämnd anför att en viss restriktivitet för tillstånd till kl. 05.00 bör tillämpas.

Mina synpunkter

I början av 1990-talet genomförde länsstyrelsen i Stockholm en stor förändring för Stockholms krögare. Förändringen kom på förslag från polisen och innebar att, för att motverka de svartklubbar som då fanns i Stockholm, det skulle ges möjlighet för restauratörer att ha öppet till kl. 05.00. När kommunerna 1996 tog över hanteringen av alkoholtillstånden fanns det 33 restauranger som hade tillåtelse att ha öppet till kl. 05.00, idag finns det 13 restauranger som har öppet senare än kl. 03.00.

I en internationell storstad som Stockholm kommer det alltid att finnas invånare och turister som vill roa sig på nätterna. Att svartklubbarna skulle uppstå igen om sena serveringstider avskaffades vore högst troligt. Ur ett brottsförebyggande och socialt perspektiv vore det också olyckligt om kontrollen över

alkoholserveringen skulle gå förlorad. Dessutom är svartklubbar en grogrund för kriminella gäng, och därmed en mycket olämplig ungdomsmiljö.

Restauranger med serveringstid efter kl. 03.00 drar till sig publik från hela staden. De dryga tiotal nöjesinrättningar med sena serveringstider är idag koncentrerade på en relativt liten yta i innerstaden. Det är orimligt att lasta dessa tillståndshavare för allt våld som uppstår i centrala Stockholm under helgnätter.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2008:57) av Stefan Nilsson (mp) om alkoholfritt i Stockholms krogvärld mellan kl. 03.00 och 11.00

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Roger Mogert* (s) och *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. det i Stockholms stads riktlinjer för serveringstillstånd förs in att inga tillstånd ska beviljas att servera alkohol till frukost före kl. 11.00
2. en utvärdering görs av de nuvarande 05-tillstånden utifrån ordningsaspekter och störningar för de närboende
3. i övrigt anföra följande:

I maj 2008 beslöt den moderatledda majoriteten i tillståndsutskottet att ge Grand Hotel tillstånd att servera alkohol till frukost; från kl. 08. Det är det enda tillståndet att servera alkohol till frukost som har beviljats i Stockholm. Ytterligare krogar har därefter ansökt om att få servera alkohol från kl. 08. Flera krogar med tillstånd att servera alkohol till frukost skulle öka riskerna för personer som har eller är i riskzonen för att få alkoholproblem. Därför bör riktlinjerna ändras så att inga ytterligare tillstånd mellan 05.00 och 11.00 kan ges.

Borgarrådet skriver att avskaffandet av sena serveringstider skulle innebära att kontrollen över alkoholserveringen skulle gå förlorad. Verkligheten är att kontrollen över den nuvarande alkoholserveringens konsekvenser till stor del redan har förlorats i Stockholms innerstad. Enligt innerstadspolisen går 50-75 procent av dess arbete till alkoholrelaterade brott, vilket innebär att polisen har för lite resurser till förebyggande arbete, stölder, inbrott eller annat som händer dagtid. Polisen konstaterar att de som driver butiker inte får alls lika mycket stöd som dem som driver krogar. De nuvarande stora polisinsatserna i omedelbar anslutning till krogarna med sena serveringstillstånd kan ses som ett direkt samhällsstöd till företagen som driver dessa krogar.

Stor restriktivitet bör råda vid behandling av ansökningar om tillstånd att servera alkohol efter kl. 03. En utvärdering behöver göras av de nuvarande 05-tillstånden, där man ser på ordningsaspekter, inkl. hur förekomsten av våldsbrott resp. s. k. svartklubbar påverkas, och störningar för de närboende.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2008:57) av Stefan Nilsson (mp) om alkoholfritt i Stockholms krogvärld mellan kl. 03.00 och 11.00 avslås.

Stockholm den 18 februari 2009

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Ulf Kristersson

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Carin Jämtin, Tomas Rudin, Teres Lindberg* och *Malte Sigemalm* (alla s), *Emilia Hagberg* (mp) och *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till reservationen av (s) och (v) i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av *Per Ankersjö* (c) enligt följande.

Stockholm är en storstad och Centerpartiet anser att staden ska bejaka och utveckla sin potential som sådan. Ett rikt och varierat nöjesliv är helt avgörande för detta. Därför behöver vi liberalare regler för krogar och andra nöjesinrättningar – inte fler begränsningar. Däremot är det viktigt att krogarna efterlever de regler som finns. Centerpartiet delar bedömningen att den nedskärning i nöjeslivet som här föreslås istället leder till svartklubbar och mer organiserad brottslighet vilket varken stockholmare eller besökare är betjänta av. Jag stödjer därmed borgarrådsberedningens/ kommunstyrelsens beslutsförslag.

ÄRENDET

Stefan Nilsson (mp) har den 16 juli 2008 inlämnat en motion (2008:57) om alkoholfritt i Stockholms krogvärld mellan kl. 03.00 och 11.00. Motionären framhåller i motionen att genom att ändra riktlinjerna för alkoholservering så att tillstånd att servera alkohol upphör senast kl. 03.00 skulle vi få en kraftig minskning av våldsbrottsligheten på helgerna. Mänskligt lidande skulle minska, trycket på akutsjukvården skulle bli lägre och polisen skulle få mer resurser till att arbeta brottsförebyggande.

Mot bakgrund av detta föreslår motionären kommunfullmäktige att besluta att det förs in i Stockholms stads riktlinjer för serveringstillstånd att inga tillstånd att servera alkohol mellan kl. 03.00 och 11.00 ska beviljas.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till socialtjänstnämnden, stadsledningskontoret, Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd, Farsta stadsdelsnämnd och Norrmalms stadsdelsnämnd.

Socialtjänstnämnden

Socialtjänstnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 23 oktober 2008 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av Karin Rågsjö (v) och Abdo Goriya m.fl. (s), *bilaga 1*.

Socialtjänstförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 6 oktober 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Stefan Nilsson tar i sin motion upp en viktig och ständigt aktuell fråga i samband med serveringstider efter klockan 01.00, nämligen sambandet mellan alkoholservering och våld. Han refererar till polisens statistik och resursanvändning.

Sambandet mellan sena serveringstider och våld på allmän plats är tydligt. Nöjesställen med alkoholservering efter klockan 03.00 drar till sig publik från hela staden. I praktiken finns nu endast ett tiotal sådana serveringsställen i Stockholms stad, vilket gör att personer som druckit på andra ställen tidigare på kvällen koncentreras på en liten yta. Då uppstår ofta våldssituationer, framför allt vid sammanstötningar mellan för varandra okända personer i gatumiljön och då alltför berusade personer inte beviljas tillträde till serveringslokalerna.

Vad gäller serveringstidens längd stadgas i 6 kap. 4 § alkohollagen att servering av alkoholdrycker ska avslutas senast klockan 01:00 om inte tillståndsmyndigheten beslutar annat. Reglerna om serveringstider utgör en inte oväsentlig del av den svenska alkoholpolitiken och sociala hänsyn ska därför ha klart företräde framför affärsmässiga eller konkurrensmässiga sådana. Tillståndsmyndigheten måste i varje enskilt fall bedöma riskerna för olägenheter i samband med utsträckt serveringstid. Kommunen har möjlighet att i egna riktlinjer reglera vissa delar av tillståndsgivningen, till exempel serveringstid utanför normaltiden. Därutöver kan kommunen vid tillståndsgivningen meddela de villkor som behövs, exempelvis genom att villkora om förordnade ordningsvakter eller utbildning i ansvarsfull alkoholservering för personalen.

Stockholms stads riktlinjer för serveringstillstånd reviderades tidigare i år på uppdrag av den nuvarande majoriteten i Stadshuset. Kommunfullmäktige beslöt då, på socialtjänstnämndens förslag, att den dittillsvarande årliga omprövningen av senare serveringstider än till klockan 03.00 skulle tas bort. Med det beslutet som grund har de serveringsställen som hade sena tider fått stadigvarande tillstånd med samma villkor som tidigare.

Förslaget att låta ett antal restauranger ha öppet fram till 05.00 kom ursprungligen från polisen och genomfördes i början av 1990-talet av länsstyrelsen som var den dåvarande tillståndsmyndigheten. Vid kommunens övertagande av tillståndsgivningen 1996 fanns 33 serveringsställen med sen serveringstid (efter 03.00) på prov. Bakgrunden till försöksverksamheten var att man ville stävja en omfattande verksamhet med svartklubbar.

Förutom vid trafikservering förekommer inga stadigvarande serveringstillstånd med tidigare serveringstid än 11.00 i Stockholms stad, med ett undantag. Ett hotell med en mycket stor andel internationella gäster har givits tillstånd att servera vin (champagne) till frukost. Tillståndet gäller i en lokal där man har frukost av mycket exklusivt slag med bordsservering. I ett särskilt yttrande från majoriteten i tillståndsutskottet uttrycktes att detta beslut inte ska ses som prejudicerande.

Det är enligt förvaltningens uppfattning orimligt att lasta de tillståndshavare som har sena serveringstider för allt det våld som uppstår i centrala delar av staden på helgätterna. Visst drar dessa serveringsställen till sig en stor publik, och visst har en del av dem druckit alldeles för mycket alkohol, men det problemet skulle inte försvinna helt om 05-tiderna togs bort. Förvaltningens uppfattning är att de tillståndshavare som numera har serveringstillstånd efter klockan 03.00 arbetar seriöst med att servera alkohol på ett ansvarsfullt sätt, även om det ibland händer att alltför berusade personer uppehåller sig även inne på de ställena. Det huvudsakliga problemet med 05-ställena är dock deras attraktionskraft och de problem som det skapar utanför på gatan.

Frågan är hur staden ska balansera de delvis motstående intressena av hänsynstagande till de alkoholpolitiska skyddsaspekterna gentemot Stockholms vilja att vara en stad med ett attraktivt nöjesliv. Hittills har staden valt att reglera de sena tiderna genom villkor och utökad tillsyn, arbeta förebyggande med utbildning m m samt en fördjupad bransch- och myndighetssamverkan.

I en internationell storstad som Stockholm kommer det alltid att finnas en publik

som vill roa sig sent på nätterna. En utveckling där alla dessa nöjeslystna personer skulle gå hem och sova efter klockan 03.00 förefaller osannolik. Det kan därför inte uteslutas att situationen med svartklubbar skulle uppstå igen om de sena serveringstiderna togs bort.

Ur ett brottsförebyggande och socialt perspektiv vore det också olyckligt om kontrollen över alkoholserveringen skulle gå förlorad. Svartklubbar står per definition utanför myndigheternas kontroll. Helt illegala nattklubbar följer inte heller andra regler, exempelvis skulle en brand i en för ändamålet olämplig festlokal kunna få förödande konsekvenser. Dessutom är sådana verksamheter en grogrund för kriminella gäng, och därmed en mycket olämplig ungdomsmiljö.

Förvaltningen anser också att det är olämpligt att villkoren för restaurangföretagare ändras alltför ofta. Det är stor konkurrens mellan nöjesställen och att få en sen tid innebär en stor fördel för en tillståndshavare. Det går inte att återkalla tider som givits stadigvarande utan att ha grund för det i det enskilda fallet, att bara hänvisa till våldssituationen i allmänhet räcker inte. Det innebär att förändrade regler riskerar att snedvrider konkurrensen på ett otillbörligt sätt.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 6 november 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Alkohollagen medger en kommun att göra undantag från lagens skrivning om att serveringen ska vara avslutad 01.00. I Stockholms stads riktlinjer för serveringstillstånd framgår det att alkoholhaltiga drycker får serveras fram till och med kl. 05.00.

Av riktlinjerna framgår att för att komma ifråga för senare serveringstid än klockan 03.00 gäller att ett antal rekvisit ska vara uppfyllda förutom de krav som ställs för att serveringstillstånd ska beviljas mellan klockan 01.00 och 03.00. Dessa är:

1. Serveringsstället ska vara välskött. Serveringstillståndet får inte ha varit ifrågasatt under de senaste två åren avseende den restaurang som sökanden bedrivit till klockan 03.00.
2. Verksamheten ska under de senaste två åren ha bedrivits av juridisk person med i huvudsak samma fysiska personer. Enligt riktlinjerna ska sökanden kvalificera sig för serveringstid senare än klockan 03.00 genom att driva restaurang med serveringstid till klockan 03.00 under två år utan att serveringstillståndet har varit ifrågasatt.
3. En restaurang med serveringstid senare än till klockan 03.00 får inte vara belägen i område där det finns risk för störningar för boende. Miljö- och hälsoskyddsnämndens remissvar har en avgörande betydelse för bedömningen.
4. Villkor om förordnade ordningsvakter ställs efter individuell prövning. Huvudinriktningen är enligt följande: Serveringstider efter klockan 03.00 ska föras med villkor om att minst fyra förordnade ordningsvakter tjänstgör från

klockan 24.00 till dess samtliga gäster har lämnat lokalen. Antalet förordnade ordningsvakter utökas med en per hundra gäster från klockan 24.00 enligt följande: vid 401 gäster 5 vakter, vid 501 gäster 6 vakter osv.

5. Serveringstider efter klockan 03.00 ska förenas med villkor om system för kontroll av det exakta gästantalet i lokalen.

Stadens Riktlinjerna har sin grund i alkohollagen (AL) som reglerar kommunernas ansvar för tillstånd och tillsyn i frågor om servering av alkoholhaltiga drycker. Viktiga principer i lagen är att konsumtionen av alkoholdrycker ska hållas nere så att skadeverkningarna begränsas och att sociala hänsyn tas. Handbok i Alkohollagen som Statens Folkhälsoinstitut gett ut vägleder kommunerna. Riktlinjerna utgår också från stadens Tobaks-, Alkohol- och Narkotikapolitiska program.

Stadsledningskontoret anser att de krav på ordningsvakter som infördes i riktlinjerna är bra. Det gemensamma arbetet att motverka narkotika i restaurangmiljöer måste fortsätta att utvecklas. Ordningsvakterna har en viktig funktion för att säkerställa att narkotikapåverkade gäster inte får tillträde och för att stävja narkotikamissbruk och försäljning på serveringsstället. Inom det så kallade STAD-samarbetet finns en väl beprövad utbildning för ordningsvakter.

Stadsledningskontoret vill därutöver poängtera att det stora utbudet av restauranger är en viktig del av nöjeslivet som bidrar till att göra Stockholm attraktivt för både invånare och företag. En levande stad behöver ställen utanför hemmet där man träffas och umgås. Restaurangerna har därmed en viktig social roll. I umgängeskulturen ingår att gå ut och äta och dricka alkohol.

Stockholms stad bör ge restauranger bästa möjliga förutsättningar för att de ska kunna ha en bra och attraktiv verksamhet. Utan ett rikt kultur- och nöjesliv får vi svårt att vidmakthålla positionen som Stockholm - the Capital of Scandinavia.

Avseende det avsteg från riktlinjerna som beviljades av tillståndsutskottet i maj 2008 där stadigvarande serveringstillstånd avseende vin givits till ett hotell med en mycket stor andel internationella gäster gäller det tillståndet i en lokal där man har frukost av exklusivt slag och bordsservering. Vid det beslutet yttrande utskottet att beslutet inte ska ses som prejudicerande.

Stadsledningskontoret anser att stor restriktivitet bör gälla när avsteg från de av kommunfullmäktige fastställda riktlinjerna medges.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 25 november 2008 att motionen om alkoholfritt i Stockholms krogvärld avslås. Enligt stadsdelsnämnden är ett varierat och rikt utbud av restauranger samt generösa öppettider en tillgång för Stockholm stad och dess invånare. Inom stadsdelen Hässelby-Vällingby finns för närvarande ingen efterfrågan på restauranger med serveringstillstånd sent på natten. Skulle sådan uppstå bör detta, liksom nu, kunna prövas enligt gällande regelverk. Varje serveringstillstånd prövas alltid noga med hänsyn till folkhälsan, områ-

dets karaktär samt krögarensandel – detta sker av polis, Miljö- och hälsoskyddsnämnden, Socialtjänst m fl. Dessutom sker oanmälda tillsynsbesök ständigt, och oseriösa krögare blir av med alkoholtillstånd vid misskötsel. Det finns därför inga skäl att riva upp dagens riktlinjer och regelverk.

Reservation anfördes av Berit Kruse m fl (s) och Leif Larsson (v) *bilaga 1*.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 31 oktober 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Ett varierat och rikt utbud av restauranger samt generösa serveringstider kan vara en tillgång för Stockholms stad och dess invånare. I takt med det ökade utelivet har också alkoholkonsumtionen på Stockholms krogar ökat. En fördel med att alkoholkonsumtionen flyttar in på restaurangerna kan därför också ha viss betydelse då det där bör råda en större social kontroll.

Den totala alkoholkonsumtionen har dock ökat betydligt och konsumtionsmönstret har förändrats. Effekten av den ökade alkoholkonsumtionen kan avläsas inne på restaurangerna och i dess omgivning, på gator och torg, med ett ökat våld som resultat. Alkoholens negativa sidor avspeglas också i ett ökat antal unga och vuxna med alkoholproblem. I en tid när antalet unga med alkoholproblem ökar, är en restriktiv och ansvarsfull alkoholservering, ur social synvinkel, betydelsefull.

För de flesta typer av våldsbrott, till exempel misshandel mot män utomhus där offret och gärningsmannen är bekanta eller obekanta för varandra (så kallat gatuvåld), har det faktiska våldet ökat kontinuerligt sedan mitten av 1990-talet enligt BRÅ:s statistik. Ungefär samtidigt, hösten 1993, inleddes en försöks-verksamhet i Stockholm med servering till kl. 05.00 med fem restauranger vilket senare har utökats till att i dag omfatta 13 restauranger.

En av orsakerna till den negativa utvecklingen av antalet våldsbrott är den ökande alkohol- och drogkonsumtionen i samhället. Enligt klinikchefen på Södersjukhusets akutmottagning är, cirka 70 % av dem som misshandlar och de som blir misshandlade, alkohelpåverkade. Studier visar även att det ofta är män mellan 16 och 24 år som är mest våldsbenägna.

Förvaltningens erfarenhet av servering vid sena tider i stadsdelsområdet är liten.

I stadsdelsförvaltningens remissvar till Tillståndsenheten, angående serveringstillstånd, föreslås att senaste serveringstid begränsas till kl. 01.00. Med undantag av ett äldre tillstånd till klockan 03.00, vilket dock inte utnyttjas, samt ett för slutna sällskap till klockan 03.00 är det 01.00 som för närvarande är gällande på stadsdelsområdets serveringsställen. Erfarenheter från centrala delar av staden pekar på att sena tider i relativt hög grad lockar till sig dem som redan är påverkade. Risker för överservering är därmed stor, vilket som tidigare nämnts, ofta leder till våld och skadegörelse som konsekvens.

Ett nödvändigt inslag i arbetet med att minska brottsligheten, öka tryggheten och

sänka alkoholkonsumtionen är att utveckla och tillämpa effektiva brottsförebyggande strategier. Att minska andelen berusade personer på restauranger och krogar är sannolikt en av de effektivaste metoderna för att minska risken för våld och hot på krogar och i dess närhet.

Den längsta serveringstid som motionären föreslår, kl.11.00-03.00, kan därför vara rimlig. Om begränsningen av de sena serveringstiderna medför att resurser kan frigöras till polisens förebyggande arbete kan det ha stor betydelse för tryggheten

i Stockholms stad, vilket skulle vara positivt.

Servering klockan 08.00-11.00 vilket tas upp i motionen är ett avsteg från Alkohollagens grundregel. Sannolikt kommer fler restauranger att ansöka om liknande tillstånd på samma grunder som den restaurang som beviljats nämnda tillstånd. Om serveringstillstånd denna tid bidrar till ett ökat missbruk och social problematik är det ännu för tidigt att uttala sig om men beslutet innebär ett avsteg från en restriktiv hållning.

Att göra förändringar i riktlinjerna kan som framkommit ha både för och nackdelar. De förändringar som eventuellt ska göras bör dock följa alkohollagens intentioner om att minska alkoholens skadeverkningar.

Farsta stadsdelsnämnd

Farsta stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 oktober 2008 att uttala följande som svar på remissen

Stefan Nilsson (mp) tar i sin motion upp en viktig och ständigt aktuell fråga i samband med serveringstider efter klockan 01.00, nämligen sambandet mellan alkoholservering och våld.

Vad gäller serveringstidens längd stadgas i 6 kap. 4 § alkohollagen att servering av alkoholdrycker ska avslutas senast klockan 01.00 om inte tillståndsmyndigheten beslutar annat.

Reglerna om serveringstider utgör en inte oväsentlig del av den svenska alkoholpolitiken och sociala hänsyn ska därför ha klart företräde framför affärs- eller konkurrensmässiga sådana. Tillståndsmyndigheten måste i varje enskilt fall bedöma riskerna för olägenheter i samband med utsträckt serveringstid. Kommunen har möjlighet att i egna riktlinjer reglera vissa delar av tillståndsgivningen, till exempel serveringstid utanför normaltiden.

Därutöver kan kommunen vid tillståndsgivningen meddela de villkor som behövs, exempelvis genom att villkora om förordnade ordningsvakter eller utbildning i ansvarsfull alkoholservering för personalen.

Stockholms stads riktlinjer för serveringstillstånd reviderades tidigare i år på

uppdrag av den nuvarande majoriteten i Stadshuset. Kommunfullmäktige beslöt då,

på socialtjänstnämndens förslag, att den dittillsvarande årliga omprövningen av senare serveringstider än till klockan 03.00 skulle tas bort. Med det beslutet som grund har de serveringsställen som hade sena tider fått stadigvarande tillstånd med samma villkor som tidigare.

Förslaget att låta ett antal restauranger ha öppet fram till klockan 05.00 kom ursprungligen från polisen och bakgrunden till försöksverksamheten var att man ville stävja en omfattande verksamhet med svartklubbar.

Förutom vid trafikservering förekommer inga stadigvarande serveringstillstånd med tidigare serveringstid än klockan 11.00 i Stockholms stad, med ett undantag. Ett hotell med en mycket stor andel internationella gäster har givits tillstånd att servera vin (champagne) till frukost. Tillståndet gäller i en lokal där man har frukost av mycket exklusivt slag med bordsservering. I ett särskilt yttrande från majoriteten i tillståndsutskottet uttrycktes att detta beslut inte ska ses som prejudicerande.

I en global stad som Stockholm kommer det alltid att finnas en publik som vill förlusta sig sent på nätterna men det är enligt vår uppfattning orimligt att lasta de tillståndshavare som har sena serveringstider för allt det våld som uppstår i centrala delar av staden på helgnätterna. Visst drar dessa serveringsställen till sig en stor publik, och visst har en del av dem druckit alldeles för mycket alkohol, men det problemet skulle inte försvinna helt om 05-tiderna togs bort.

Den nuvarande majoriteten har valt att reglera de sena tiderna genom villkor och utökad tillsyn, arbeta förebyggande med utbildning m m samt en fördjupad bransch- och myndighetssamverkan. Det är naivt att tro att nöjeslystna personer skulle gå hem och sova efter klockan 03.00. Nej, risken är stor att de s k svartklubbarna skulle uppstå igen med allt vad det kan innebära.

Ur ett brottsförebyggande och socialt perspektiv skulle det vara förödande att kontrollen över alkoholserveringen skulle gå förlorad genom illegala nattklubbar som inte heller följer andra regler, exempelvis skulle en brand i en för ändamålet olämplig festlokal kunna få förödande konsekvenser. Dessutom är sådana verksamheter en grogrund för kriminella gäng, och därmed en mycket olämplig ungdomsmiljö.

Reservation anfördes av Anita Fehrström m fl (s), Inger Stark (v) och Mats E P Lindqvist (mp), *bilaga 1*.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande har i huvudsak följande lydelse.

En levande stad behöver ställen utanför hemmet där man träffas och umgås.

I umgängeskulturen ingår att gå ut och äta och dricka alkohol. Restaurangerna har en viktig social roll. Men de har också en viktig roll när det gäller människors vanor, inte minst när det gäller utvecklingen av de ungas alkoholbeteende.

I en tid när antalet unga med alkoholproblem ökar, behövs en ansvarsfull servering. Det gäller ungdomarna, men det gäller också servering av vuxna som redan är berusade. I delbetänkandet ”Ansvarsfull servering – fri från diskriminering” (SOU 2006:56) framkom att en fjärdedel av det polisanmälda gatuvåldet sker inne på en restaurang eller en krog.

Att minska andelen kraftigt berusade personer på restauranger och krogar bedömdes som en av de mest effektiva metoderna att minska risken för våld och hot i kroglivet. Förvaltningens erfarenhet är att servering vid sena tider i relativt hög grad lockar till sig dem som redan är berusade. Många gånger är det personer som har problem med sin alkoholkonsumtion. Risken för våld och skadegörelse är stor.

Ur social synvinkel är den restriktiva alkoholpolitiken betydelsefull. I Farstas perspektiv med ett relativt omfattande missbruk och med konsekvenser, som hemlöshet, är det viktigt att stadens riktlinjer för servering bidrar till en begränsning av skadeverkningarna. Senaste serveringstid i Farstaområdet har begränsats till kl 01.00, med enstaka undantag till kl 02.00. Tidigare tydligt negativa erfarenheter av frånsteg från detta, visade att dessa tider bör behållas.

Servering kl 08.00-11.00 som också tas upp i motionen, frångår grundregeln i alkohollagen och är ett avsteg från den restriktivitet som behövs. Den längsta serveringstid som motionären föreslår, kl 11.00-03.00, är därför rimlig, och bör gälla för servering i innerstaden. Om begränsningen av de sena serveringstiderna medför att resurser kan frigöras till polisens förebyggande arbete är det mycket värdefullt.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Norrmalms stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 oktober 2008 att remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Yildiz Kafkas (mp), *bilaga 1*.

Ersätтарыttrande gjordes av Carolina Gómez Lagerlöf (s) och Yildiz Kafkas (mp), *bilaga 1*.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 oktober 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Motionen lyfter fram komplexa frågor. Det är möjligt att en alkoholfri krogvärld mellan kl. 03.00 och 11.00 kan öka möjligheterna att sänka den totala alkohol-

konsumtionen och minska skadliga dryckesbeteenden. Samtidigt är ett rikt restaurangliv ett viktigt inslag i ett levande Stockholm. Det kan också vara en fördel med att konsumtionen av alkoholdrycker mer och mer flyttas till restaurangerna där det finns en högre grad av social kontroll.

Förvaltningen instämmer i att det uppstår tillfällen och situationer på och omkring restauranger, krogar och andra serveringsställen som leder till olägenheter i fråga om ordning och nykterhet, och som inte överensstämmer med alkohollagens intentioner om att minska alkoholens skadeverkningar. Det finns helt klart ett samband mellan alkoholintag och våldsbrott liksom mellan graden av berusning och ordningsproblem. En viss restriktivitet för tillstånd till kl. 05.00 bör därför tillämpas. I nuläget har 8 av totalt 425 serveringsställen på Norrmalm med beviljad alkoholservering för allmänheten, tillstånd till kl. 05.00.

Förvaltningen anser att polismyndighetens yttrande över ordningssituationen bör väga tungt i tillståndsenhetens samlade bedömning av respektive ansökan.

Samtidigt som det ska vara lätt att få serveringstillstånd om verksamheten uppfyller de krav som ställs, ska det vara lätt att förlora tillståndet vid misskötsel. Det är viktigt att det finns snabba och verkkningsfulla sanktioner att sätta in i de fall tillståndsinnehavaren inte följer bestämmelserna.

Förvaltningen har ingen uppfattning om huruvida det refererade tillståndet från maj 2008, att servera alkohol kl. 08.00-11.00, kan bli prejudicerande och i sådana fall bidra till en ökad missbruksproblematik. Det är dock sannolikt att fler restauranger kan komma att ansöka om motsvarande tillstånd och anföra samma skäl och grunder som den restaurang som fick ovan nämnda tillstånd.

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att det kan finnas både för- och nackdelar med att göra den föreslagna förändringen i riktlinjerna. Det är dock ett alkoholpolitiskt övervägande som staden i sådana fall bör ta ställning till på en övergripande nivå.

RESERVATIONER M.M.

Socialtjänstnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Karin Rågsjö (v) och Abdo Goriya m.fl. (s) enligt följande

Vi är för serveringstillstånd till 05, men anser att stor restriktivitet ska råda. Sociala hänsyn ska ha företräde vid prövningen av serveringstillstånd/ serveringstider framför näringspolitiska eller konkurrensmässiga förhållanden, enligt alkohollagens förarbeten. Längre öppettider än till 05 anser vi aldrig vara motiverade.

Att alkohollagen är en social skyddslagstiftning får inte glömmas bort. Tillsyn av restauranger utifrån problem med överservering och servering till minderåriga har högsta prioritet, eftersom sådan misskötsel går stick i stäv med stadens ambitioner att minska missbruket bland de unga. Frågan om serveringstider och annat kan kopplas till såväl kvinnofrid och övriga våldsbrott som till människors hälsa. Vi vill också peka på att alltför krogtäta områden exempelvis på Södermalm är besvärande för de boende.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Berit Kruse m fl (s) och Leif Larsson (v) enligt

stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande

Farsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Anita Fehrström m fl (s), Inger Stark (v) och Mats E P Lindqvist (mp) enligt

stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Yildiz Kafkas (mp), enligt följande

1. Bifalla motionen.
2. Därutöver anföras följande:

Motionärens krav överensstämmer väl med intentionerna i alkohollagen som bör vara vägledande för kommunernas alkoholtillståndgivning.

Ersättaryttrande gjordes av Carolina Gómez Lagerlöf (s) och Yildiz Kafkas (mp) enligt följande

En av orsakerna till att serveringstillstånden utvidgades till att låta vissa restauranger ha öppet till kl. 05.00, var att polisen menade att skulle bli lättare att ha kontroll på dessa restauranger. Förhoppningen var också att buslivet som uppkom på grund av att alla ställen stängde samtidigt skulle minska.

Nu är det poliser som önskar förkorta serveringstiderna med hänvisning till den höga våldsbrottsligheten i Stockholms City på helger. Det verkar som om syftet med de förlängda tillstånden inte har besannats. Resultatet av de förlängda tiderna är att alkohol har blivit mer tillgängligt och att våldsbrottsligheten har ökat. Det finns därför ingen anledning till att ha senare öppettider

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2008:57

2008:57

Motion av Stefan Nilsson (mp) om alkoholfritt i Stockholms krogvärld mellan kl. 03.00 och 11.00

Dnr 325-1864/2008

I mars i år skrev åtta närpolischefer en debattartikel i en av Stockholms största dagstidningar och föreslog att senaste tid för att servera alkohol på restauranger ska vara 03.00. I artikeln understryker de problemen med den höga våldsbrottsligheten i Stockholm city på helger, som är en konsekvens av att många restauranger har öppet till 05.00. Dessutom leder den höga våldsbrottsligheten på helgerna att polisen måste avstå från viktigt förebyggande polisarbete på andra tider under veckorna.

Tillstånd till 05.00 för att servera alkohol är en relativt ny företeelse i Stockholm; de första tillstånden kom under mitten av 1990-talet. Att dessa sena serveringstider skulle leda till en stor ökning av antalet av våldsbrott i Stockholm city fanns inte med i bedömningen när fullmäktige öppnade upp för detta.

Det är viktigt att ta polisens erfarenheter på största allvar. Genom att ändra riktlinjerna för alkoholservering så att tillstånd att servera alkohol upphör senast kl. 03.00 skulle vi få en kraftig minskning av våldsbrottsligheten på helgerna. Mänskligt lidande skulle minska, trycket på akutsjukvården skulle bli lägre och polisen skulle få mer resurser till att arbeta brottsförebyggande.

I maj i år beslöt socialtjänstnämndens tillståndsutskott att ge en restaurang tillstånd att servera vin kl. 8-11 på morgonen. Socialtjänstförvaltningen, länsstyrelsen och Folkhälsoinstitutet avstyrkte ansökan. De hävdade att detta inte var förenligt med alkohollagstiftningen och att många restauranger skulle kunna anföra samma skäl att servera alkohol till frukost som den restaurang som fick tillståndet. Ett sådant tillstånd skulle därför bli prejudicerande. Men tillståndsutskottets borgerliga majoritet beslöt trots detta att bevilja det sökta tillståndet.

Alkohollagstiftningen är en skyddslagstiftning som är till för att skydda de människor med alkoholproblem och de som är i riskzonen för att utveckla alkoholproblem. I ett utredningsdirektiv från regeringen i år anges att 17 procent av alla män och 9 procent av alla kvinnor i Sverige har en problematisk alkoholkonsumtion. Den svenska alkoholpolitiken, som är restriktiv med var och när man kan köpa alkohol samt vilka platser som får servera alkohol, är i internationella jämförelser välfungerande och har lett till lägre konsumtion och färre alkoholskador än i andra länder.

I de riktlinjer för alkoholservering som antogs av kommunfullmäktige i mars står ingenting om tillstånd att servera alkohol före kl. 11.00. De normaltider som anges i lagstiftningen är 11.00-01.00. Eftersom tillståndsutskottets beslut får ses som prejudicerande behövs en skrivning i stadens riktlinjer om tillstånd före kl. 11.00. Genom att införa en bestämmelse i riktlinjerna att inga tillstånd att servera alkohol mellan kl. 03.00 och 11.00 ska ges kan vi både minska våldsbrottligheten och skydda de människor som har eller riskerar att utveckla alkoholproblem.

Jag föreslår fullmäktige besluta

- att det förs in i Stockholms stads riktlinjer för serveringstillstånd att inga tillstånd att servera alkohol mellan kl. 03.00 och 11.00 ska beviljas.

Stockholm den 16 juli 2008

Stefan Nilsson